

МЫ ПАМ'ЯТАЕМ, МЫ ГАНАРЫМСЯ

Напярэдадні святкавання Дня Перамогі супрацоўнікі, выкладчыкі і студэнты нашага ўніверсітэта прынялі ўдзел у патрыятычным марафоне «Яны побач: мы памятаем, мы ганарымся», прысвечаным Году гістарычнай памяці. Безумоўна, практычна ў кожнага з нас ёсць ці былі блізкія людзі, якія прайшлі вайну і бачылі на ўласныя вочы ўвесь жах тых часоў. Пра гэта на старонках газеты «Мы і час» расказалі прадстаўнікі ВДУ.

У складзе 3-га Беларускага фронту ён удзельнічаў у вызваленні Шклова, Бышава, мястэчка Ляды Дубровенскага раёна, Каўнаса.

Так атрымалася, што падчас яго службы на яго жывога жонца адправілі «пахаронку». Калі зайсці на сайт «Мемарыял», то можна ўбачыць звесткі, што дзядуля загінуў 8 ліпеня 1944 года і пахаваны ў вёсцы Даўганысы Валынскай вобласці.

А насамрэч было так... Аддзяленню тэлефаністаў трэба было пракласці кабель для ства-

рэння пункта сувязі і назірання за варожымі пазіцыямі. На жаль, кабель скончыўся, таму і вырашылі выкарыстаць трафейны нямецкі. Ён быў чырвонага колеру і значна таўсцейшы за савецкі. Гэта прыцягнула ўвагу снайпераў. Пачаўся абстрэл. Усё аддзяленне загінула. Выжыў толькі дзядуля. Амаль суткі ён знаходзіўся пад агнём... А на наступны дзень змог падключыць свой тэлефон і звязацца са штабам. Ён перадаў артылерыйскую карэктыроўку, якая даламагла савецкаму войску знішчыць праціўніка на гэтай тэрыторыі. Дзядуля быў узнагароджаны медалём «За адвагу».

Пасля былі штурм Кёнігсберга, цяжка кантузія, шпіталь у Ялце і вяртанне дадому.

Бабуля падчас вайны страціла чатырох дзяцей. Выжыў толькі старэйшы. Пасля вайны нарадзілася яшчэ двое, адным з якіх быў мой бацька.

Дзядуля дажыў да 1971 года, абдуваў сядзібу, быў пчаларом і цесляром».

Таццяна ТАЛКАЧОВА,
дэкан факультэта хіміка-
біялагічных і геаграфічных
наук:

«Мой старэйшы брат Алег Аляксандравіч Іўчанка служыў у Афганістане, вярнуўся са шматлікімі ранамі, але працягнуў кантрактную службу ў арміі Расійскай Федэрацыі. Мой бацька Аляксандр Андрэвіч Іўчанка служыў у памежных войсках, там ён набыў верных сяброў і бясцэнны вопыт (на фатаграфіі). Мая бабуля па маці Валянціна Ягораўна Ісакава была ўдзельніцай Вялі-

Алена КАРОТКІНА,
вядучы бібліятэкар
навуковай бібліятэкі
ВДУ імя П.М. Машэрава

«Мой дзядуля Пётр Сямёнавіч Міхайлаў – удзельнік савецка-фінляндскай вайны і Вялікай Айчыннай вайны, прайшоў шлях ад Смаленска да Кёнігсберга. На савецка-фінляндскай вайне ён служыў у артылерыі, а падчас Вялікай Айчыннай – тэлефаністам.

З роднай вёскі Глухава Смаленскай вобласці дзядуля быў мабілізаваны на Вялікую Айчынную вайну ў 1943 годзе.

кай Айчыннай вайны. Страціўшы мужа, у мірны час яна сама пабудавала дом, займалася гаспадаркай і вырасціла дачку. Мой дзед па бацькавай лініі Андрэй Мікалаевіч Іўчанка прайшоў усю Вялікую Айчынную вайну, ваяваў за Чырвоную Армію, быў узнагароджаны ганаровымі медалямі, у тым ліку ордэнам Чырвонай Зоркі і медалём «За адвагу». Пасля вайны ён стварыў сям'ю, нарадзіліся трое дзяцей. Агарод у 50 сотак, вялікі пладовы сад і хатняя гаспадарка дапамаглі выжыць у складаны пасляваенны час. Дзед працаваў намеснікам старшыні калгасу з сімвалічнай назвай «Чырвоная Армія». Памятаю, як вучыў мяне садзіць расліны і даглядаць за імі да збору ўраджаю.

Я працягваю справу, распачатую маім дзедам, і спадзяюся, што мае дзеці будуць прытрымлівацца гэтага прыкладу. На жаль, усіх гэтых сваякоў, у тым ліку старэйшага брата сёння няма ў жывых. Таму мне застаецца толькі памятаць пра іх».

Ірына СЕМКІНА, загадчык падрыхтоўчага аддзялення:

«У нашай сям'і мы часта ўгадваем майго дзядулю Іосіфа Іванавіча Сёмкіна і маю бабулю (яго жонку) Ганну Іванаўну Сёмкіну з вёскі Крамянка Слаўгарадскага раёна Магілёўскай вобласці. У пачатку вайны дзядуля ў званні капітана камандаваў 2-м асобным артылерыйскім дывізіёнам 479-га артылерыйскага палка.

Калі пачалася вайна, жанчын і дзяцей было вырашана эвакуіраваць па чыгунцы. Цягнік дайшоў да Ваўкавыска, дзе яго разбамбіла нямецкая авіяцыя. Бабуля Ганна з двума дзецьмі дабралася да станцыі Крупкі, а потым лешшу да сваёй роднай вёскі Крамянка. Жыццё ў перыяд акупацыі – гэта асобная гісторыя ў лёсе бабулі.

Дзядуля разам з саслужыўцамі спрабавалі арганізаваць абарону: збівалі нямецкія самалёты, знішчалі жывую сілу суперніка. Але да верасня 1941 года кальцо ў раёне Ваўкавыска замкнула-

ся, і яны патрапілі ў палон. Спачатку іх адвезлі ў лагер для палонных, які знаходзіўся на тэрыторыі Польшчы. Даволі хутка яны арганізавалі ўцёкі. Аднак праз нейкі час іх злавлі і накіравалі ў канцлагер Заксенхаўзен, які знаходзіўся на тэрыторыі Германіі. Афіцэры Чырвонай Арміі здолелі і адтуль уцячы. Калі іх злавлі ў чарговы раз, то адвезлі ў канцлагер Бухенвальд, які быў размешчаны недалёка ад горада Веймара.

Доўгія тры гады яны знаходзіліся ў канцлагеры. У нечалавечых умовах стварылі падпольную арганізацыю, аказвалі дапамогу сваім таварышам, выраблялі зброю, сабатавалі працу.

Вярнуўся ў родную Крамянку мой дзядуля толькі ў 1946 годзе. Потым сям'я пераехала ў Слаўгарад, дзе пражыла доўгае жыццё. Бабуля Ганна нарадзіла яшчэ траіх дзяцей, апошнім з іх быў мой бацька».

Станіслаў МАКСАК, студэнт 2 курса мастацка-графічнага факультэта:

«Мой прадзядуля на мацярынскай лініі Васіль Яфімавіч Пракаловіч нарадзіўся ў 1915 годзе ў вёсцы Вігонь Сенненскага раёна Віцебскай вобласці. Дачас вайны быў кіроўцам транспартнай машыны. 24 чэрвеня 1944 года на Аршанскім кірунку пры перамяшчэнні дывізіёна для абароны агнявой пазіцыі ад артабстрэлу суперніка ён быў паранены. Нягледзячы на гэта, даставіў боепрыпасы. Батарэя адкрыла агонь па суперніку своечасова адбіла контратаку варожых войскаў.

18 студзеня 1945 года пры налёце нямецкай авіяцыі прадзядуля быў паранены другі раз, але працягваў выконваць свае абавязкі. Перамагаючы боль, ён даставіў боепрыпасы да агнявой пазіцыі, дзякуючы гэтай была знішчана мінамётная батарэя ў раёне Шэнвізе. Толькі па загадзе камандзіра звярнуўся па дапамогу ў шпіталь. Быў узнагароджаны медалём «За баявыя заслугі», ордэнам Чырвонай Зоркі і інш.

Пасля Перамогі ён працаваў кіроўцам на Аршанскім сырзаводзе. Пазнаёміўся са сваёй будучай жонкай, якая пасля вайны засталася ўдавой з дзюма дачкамі. Потым у іх нарадзілася яшчэ двое дзяцей. Быў вельмі працавітым і добрым чалавекам. Амаль да самай смерці ездзіў на ровары».

Анастасія ШУГАЛЕЙ, студэнтка 1 курса юрыдычнага факультэта:

«Мая прабабуля Зінаіда Уладзіміраўна Шугалей нарадзілася ў 1929 годзе ў вёсцы Крывы Ручай Ушацкага раёна, дзе жыве і сёння. Дарэчы, Ушаччына лічыцца адным з цэнтраў узброенай барацьбы з ворагам, калыскай партызанскага руху.

У гады Вялікай Айчыннай вайны прабабуля са сваёй

сям'ёй жыла ў мясцовасці, якую кантралявалі партызаны Полацка-Лепельскай партызанскай зоны. У яе памяці да гэтага часу засталіся падзеі тых жудасных гадоў. Тое, як карнікі арганізавалі сапраўдную расправу над мірнымі жыхарамі, што жылі ў вёсцы. Немцы ганялі людзей па лясках, як дзікіх жывёл, не шкадуючы ні малых, ні старых. І забівалі там, дзе знаходзілі. Прабабуля помніць, як

яны жылі да мая 1944 года, да прарыву. Родныя хварэлі на тыф. Быў страшны голад, бо немцы адбіралі ўсю ежу. Некалькі разоў сям'я знаходзілася за некалькі крокаў ад смерці: нацысты хацелі спаліць Крывы Ручай, каб мясцовыя жыхары не дапамагалі партызанам. І калі дом, дзе жыла сям'я прабабулі згарэў, яны былі вымушаны жыць у хляве.

У 1974 годзе быў адкрыты мемарыяльны комплекс «Пракрыў» у памяць пра гераічны падзеі Вялікай Айчыннай вайны. Адзначу, што ўсе нашы знакавыя сямейныя фатаграфіі – на фоне дадзенага комплексу. І не дарэмна, бо сярод загінуўшых партызан, чые імёны высечаныя на плітах комплексу, ёсць і В.М. Шугалей, ініцыялы і прозвішча далёкага сваяка прабабулі».

Падрыхтавала Вікторыя ЧАКУШКА. Здымкі з асабістага архіва рэспандэнтаў.

